



# COMMERCIEËLE CLUB OOSTSTELLINGWERF



Toekomstvisie 2014 - 2018 | **SAMEN** KOERS HOUDEN

Toekomstvisie 2014 - 2018 | **SAMEN** KOERS HOUDEN

# Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b>		<b>4</b>
<b>Hoofdstuk 1</b>	Relevante trends en ontwikkelingen	<b>5</b>
<b>Hoofdstuk 2</b>	De economie van Ooststellingwerf in cijfers	<b>6</b>
<b>Hoofdstuk 3</b>	De visie van het bedrijfsleven	<b>8</b>
	<i>Ruimtelijke ordening</i>	<b>8</b>
	<i>Aanbesteden</i>	<b>9</b>
	<i>Toerisme en recreatie</i>	<b>9</b>
	<i>Woningbouw</i>	<b>10</b>
	<i>Arbeidsmarkt</i>	<b>10</b>
	<i>Relatie overheid - bedrijfsleven</i>	<b>11</b>
	<i>Bestuurskracht en gemeentelijke herindeling</i>	<b>11</b>
<b>Samenvattend</b>		<b>12</b>
<b>Samenstelling begeleidingsgroep en klankbordgroep</b>		<b>13</b>
<b>Bronvermelding</b>		<b>13</b>

# Inleiding

Op 19 maart 2014 koos Nederland nieuwe gemeenteraden. De Commerciële Club Ooststellingwerf (CCO) grijpt deze gelegenheid graag aan om haar visie te geven op de economische ontwikkeling van Ooststellingwerf en de rol die gemeente en bedrijfsleven daarin spelen. Bestuurskracht van de lokale overheid en een actieve, goede samenwerking tussen gemeente en ondernemers zijn immers randvoorwaarden voor een gezonde lokale economische ontwikkeling en werkgelegenheid.

In deze Toekomstvisie is intensieve samenwerking en het gezamenlijk optrekken in het opstellen en uitvoeren van beleid de rode draad. Onze inzet is dan ook dat dit document wordt meegenomen in de collegeonderhandelingen.

De Economische Toekomstvisie Ooststellingwerf 2014 - 2018 is tot stand gekomen vanuit de overtuiging dat overheid en bedrijfsleven elkaar in toenemende mate nodig hebben en elkaar kunnen helpen. Bij het opstellen ervan was een groot aantal leden van de CCO betrokken. Inhoudelijk werden wij bij de totstandkoming ondersteund door MKB-Noord.

## Terugblik

Ook in 2010 boden wij een Economische Toekomstvisie aan aan de lokale politiek. Veel van de zaken die wij daarin benoemden, zijn voortvarend gerealiseerd. Zo wordt de N381 verdubbeld tot aan Donkerbroek, is de dienstverlening aan en het contact met ondernemers verder verbeterd en zijn er flinke stappen gemaakt in het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Er ligt een Masterplan Centrum – Venekoten Noord, dat in goede samenwerking met het bedrijfsleven tot stand is gekomen, dat ruimte biedt voor een flexibele invulling van afzonderlijke projecten en tegelijkertijd duidelijke kaders stelt voor de toekomst.

Nu is het zaak om in gezamenlijkheid het pad dat Ooststellingwerf is ingeslagen te blijven volgen. Daarmee doelen wij niet alleen op de inhoudelijke keuzes die gemaakt worden, maar ook op de procesmatige weg die wij zijn ingeslagen. Samenwerken in de totstandkoming en uitvoering van beleid: daar maken wij ons sterk voor. Samen koers houden.

# Hoofdstuk 1

## Relevante trends en ontwikkelingen

Het economisch klimaat in de gemeente Ooststellingwerf staat onder invloed van regionale, nationale en natuurlijk ook internationale trends en ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn niet altijd direct zichtbaar in de dagelijkse praktijk van het ondernemen. Gemeentelijk beleid gaat over de langere termijn. Juist als het gaat om het maken van keuzes is inzicht in relevante trends daarom noodzakelijk. Een aantal van deze trends is zo relevant voor het toekomstige gemeentelijk beleid, dat zij in deze Toekomstvisie specifiek moeten worden benoemd.

### • Demografische veranderingen

De omvang en samenstelling van de bevolking in Nederland veranderen. Er is sprake van vergrijzing. Op het platteland is in een aantal gevallen sprake van krimp. Dit heeft gevolgen voor de woningbouw, zowel wat betreft kwantiteit als kwaliteit. Ook de vraag naar voorzieningen verandert daarmee. Minder scholen, andere sportvoorzieningen, minder winkels, meer zorg.

### • De gebouwde omgeving verandert

Er is in Nederland sprake van een overschot aan kantoren en winkelruimte. De vraag naar bedrijventerreinen verandert ook. In plaats van het uitbreiden van de bestaande voorraad zullen we toe gaan naar het aanpassen en verkleinen ervan. Dit heeft grote gevolgen voor de manier waarop gebiedsontwikkeling wordt georganiseerd.

### • Nieuwe manieren van werken en ondernemen

In Nederland zijn in de afgelopen jaren nieuwe vormen van ondernemerschap ontstaan. Het aantal ZZP'ers is gegroeid. Grote ondernemingen worden opgesplitst. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden in zogenaamde netwerkoncernen. Klassieke vestigingsfactoren krijgen daarmee een andere betekenis.

### • Mobiliteit neemt toe

De mobiliteit, zowel fysiek als digitaal, blijft toenemen. Dankzij internet en sociale media is de oriëntatie globaal geworden. Er ontstaat een globale markt en de concurrent zit overal.

### • Shoppen vanuit huis

Ook het winkelgedrag van consumenten verandert in hoog tempo. Oriëntatie op nieuwe aankopen doen we achter de computer of op de tablet of smartphone. De behoefte aan winkelmeters loopt terug. In de winkelstraat van de toekomst staat bovendien de beleving meer voorop: ondernemers zullen daarop in moeten spelen.

### • Toerisme en recreatie

De toeristische sector zal de komende jaren blijven groeien. Daarnaast veranderen wensen van toeristen. In hun wens zullen met name de rust en ruimte van de Nederlandse natuur een rol spelen. Buitengebieden en "onontdekte" plekken buiten de bekende toeristische centra worden voor deze sector daarmee nog belangrijker. Toeristen anno nu kiezen bovendien voor "recreëren op maat". Daardoor is een ondernemer niet louter aangewezen op het toeristisch decor waarin hij zich bevindt. Gezamenlijke conceptontwikkeling door ondernemers in een gebied en de individuele kwaliteit van bedrijven worden in toenemende mate belangrijk.

### • De rol van overheid is in verandering

De overheid is als gevolg van politieke en economische veranderingen niet langer de "alleenoplosser". De verzorgingsstaat ontwikkelt zich naar een participatiesamenleving. Gemeenten krijgen steeds meer taken, onder andere op het gebied van arbeidsmarkt en zorg. Nieuwe samenwerkingsvormen tussen overheid, burgers en bedrijfsleven zijn in ontwikkeling.

**Deze trends geven aanleiding tot een vernieuwingsslag in de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Bedrijfsleven en overheid zullen in toenemende mate de samenwerking moeten blijven zoeken. Wij hebben elkaar nodig. Samen kunnen wij de juiste keuzes maken en afmaken waar we aan beginnen.**

## Hoofdstuk 2

### De Economie van Ooststellingwerf in cijfers

Naast de grote trends is het van belang om de bestaande structuur van het bedrijfsleven in Ooststellingwerf goed in beeld te hebben. De hiernaast staande tabel geeft een overzicht van de omvang en samenstelling van de bedrijvigheid in de gemeente.

In deze tabel valt een aantal zaken op:

- Ooststellingwerf is een woongemeente;
- De landbouw speelt een relatief grote rol;
- De (detail) handel is eveneens oververtegenwoordigd;
- De bouw is relatief sterk aanwezig;
- Zakelijke diensten zijn aanzienlijk minder aanwezig.

### Ontwikkelingen in specifieke sectoren

#### Detailhandel

De detailhandel in Nederland staat voor een grote verandering. Er is een grote en steeds toenemende behoefte aan nieuwe concepten. De integratie tussen fysiek en virtueel winkelen gaat verder door. Ook voor Ooststellingwerf mag een herstructurering van deze sector worden verwacht; conform het Masterplan wordt ingezet op consolidatie van het centrum. Het aantal vierkante meters winkeloppervlak zal niet stijgen en mogelijk zelfs verder worden teruggebracht.

Voor de kleinere kernen in de gemeente mag een terugloop van de winkelvoorzieningen worden verwacht. Vanuit het oogpunt van leefbaarheid is de vraag aan de orde of dit op te vangen is met behulp van nieuwe technieken rond bestellen en bezorgen. Daarbij kan gedacht worden aan bestellen via internet en uitleveren via dorpshuizen. Het vraagt ook aandacht voor de nieuwe invulling en aanpassing van de vaak grotere en karakteristieke panden die door deze veranderingen leeg komen te staan.

#### Toerisme en Recreatie

In het algemeen wordt deze branche voor Noord-Nederland gezien als groeisector. Uit de tabel is de exacte omvang van de sector niet helemaal af te leiden. Wat in ieder geval belangrijk is te vermelden, is dat niet alleen bedrijven uit de recreatieve sector voordeel hebben van florerend toerisme. Zo heeft een toename van toeristen ook gunstige gevolgen voor en biedt kansen aan onder andere de plaatselijke detail-

handel. De volgende trends spelen een belangrijke rol bij de toekomst van toerisme en recreatie:

- Kwaliteit, gastvrijheid en beleving worden steeds belangrijker;
- Integratie van verblijf- en dagrecreatie is nodig;
- Het gebruik van internet en sociale media neemt hand over hand toe bij het zoeken en boeken van vrijetijdsactiviteiten;
- Consumenten zijn kritischer en zoeken waarde voor hun geld.<sup>1</sup>

#### Bouw

- Er is steeds meer aandacht voor duurzaam en energieneutraal bouwen;
- Er vindt een verschuiving plaats van grootschalige nieuwbouw naar kleinschalige (her-)bouw in bestaande situatie;
- Klanten worden mondiger.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> en <sup>2</sup> Zie ook: [http://www.rabobank.nl/bedrijven/kennis/cijfers\\_en\\_trends/](http://www.rabobank.nl/bedrijven/kennis/cijfers_en_trends/),  
<http://www.monitorvrijetijdtoerisme.nl>

## Beleidsmatige gevolgen

De algemene sociaaleconomische trends en de specifieke structuur van de economie van Ooststellingwerf hebben gevolgen voor beleid, zowel inhoudelijk als wat betreft de totstandkoming en wijze van ontwikkeling van beleid.

- Op het beleidsterrein Ruimtelijke Ordening wordt herstructurering het uitgangspunt in plaats van groei.
- Snelle veranderingen in de samenleving vragen om flexibele beleidsontwikkeling; een plan moet eenvoudiger kunnen worden ontwikkeld of aangepast. Het Masterplan Centrum – Venekoten Noord is een goed voorbeeld van een geslaagde combinatie tussen vastgelegde beleidskaders die zekerheid bieden voor de toekomst en de relatief vrije, flexibele invulling van concrete projecten.
- Het vroegtijdig betrekken van het bedrijfsleven bij het opstellen en uitvoeren van beleid en intensieve, goede samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven blijven noodzakelijk. Het creëert draagvlak en betrokkenheid bij alle partijen, waardoor de kans dat plannen en projecten slagen enorm toeneemt.

<b>WERKZAME PERSONEN (april 2012)</b>	<b>Ooststellingwerf</b>	<b>Friesland</b>	<b>Noord-Nederland</b>	<b>Nederland</b>
Totaal aantal banen	<b>8687</b>	287022	777840	8084740
Aantal banen per 1000 inwoners	<b>336</b>	444	453	482
<b><i>per sector, absoluut</i></b>				
A - Landbouw, bosbouw en visserij	<b>853</b>	13179	32980	220620
B-E - Industrie (incl. delfstoffenwinning en nutsbedrijven)	<b>1092</b>	38371	100120	881920
F - Bouwnijverheid	<b>637</b>	18928	47420	475480
G - Handel (groot- en detailhandel, autobranche)	<b>1768</b>	47660	125580	1423020
H+J - Vervoer, informatie en communicatie	<b>630</b>	16810	46700	675930
I - Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	<b>348</b>	12099	32760	352530
K-N - Zakelijke diensten (incl. financiële instellingen)	<b>754</b>	41953	110030	1407010
O - Overheid	<b>260</b>	13330	43210	434630
P - Onderwijs	<b>525</b>	20748	56040	543200
Q - Zorg	<b>1454</b>	52044	149960	1311700
R-S - Overige diensten	<b>366</b>	11900	33080	358730
<b><i>per sector, in %</i></b>				
A - Landbouw, bosbouw en visserij	<b>9,8</b>	4,6	4,2	2,7
B-E - Industrie (incl. delfstoffenwinning en nutsbedrijven)	<b>12,5</b>	13,4	12,9	10,9
F - Bouwnijverheid	<b>7,3</b>	6,6	6,1	5,9
G - Handel (groot- en detailhandel, autobranche)	<b>20,4</b>	16,6	16,1	17,6
H+J - Vervoer, informatie en communicatie	<b>7,3</b>	5,9	6,0	8,4
I - Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	<b>4,0</b>	4,2	4,2	4,4
K-N - Zakelijke diensten (incl. financiële instellingen)	<b>8,7</b>	14,6	14,1	17,4
O - Overheid	<b>3,0</b>	4,6	5,6	5,4
P - Onderwijs	<b>6,0</b>	7,2	7,2	6,7
Q - Zorg	<b>16,7</b>	18,1	19,3	16,2
R-S - Overige diensten	<b>4,2</b>	4,1	4,3	4,4
<b><i>NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN (januari 2013)</i></b>				
In % van de beroepsbevolking	<b>9,7</b>	10,1	10,0	7,7

# Hoofdstuk 3

## De visie van het bedrijfsleven

In het voorgaande hoofdstuk werd uiteengezet welke beleidsmatige gevolgen de algemene sociaaleconomische trends en de specifieke structuur van de economie van Ooststellingwerf hebben. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van zeven thema's nader ingegaan op de inhoudelijke aanbevelingen die wij hieraan verbinden.

### Ruimtelijke ordening Centrum Oosterwolde

In onze Economische Toekomstvisie 2010-2014 gaven wij reeds aan van mening te zijn dat een vitaal en sterk centrum van Oosterwolde van groot strategisch belang is voor de gemeente Ooststellingwerf. Wij zijn blij dat er, in de vorm van het Masterplan Centrum-Venekoten Noord, een beleidsplan ligt voor het centrum. In dit plan wordt ingezet op consolidatie in plaats van groei. Dit getuigt van realisme.

De keuzes die de gemeente met het aannemen van het Masterplan heeft gemaakt, hebben echter wel gevolgen voor de schil om de centrumkom: de aanloopstraten, de 13 aprilstraat en het gebied ten noorden daarvan. Aanpak van dit gebied is noodzakelijk, daar een goede uitstraling ervan de aantrekkelijkheid van het centrum zelf aanzienlijk ten goede komt. Wij realiseren ons dat dit een lastige opgave is. De CCO is (mede in het licht van de beleidsmatige gevolgen van landelijke trends die wij hebben genoemd op pagina 5) van harte bereid om samen met de gemeente na te denken over de toekomstige invulling van dit gedeelte van Oosterwolde.

Het centrumplan dat de gemeente momenteel voor ogen heeft, scheidt al met al reële kaders waarvoor breed draagvlak is. Zaak is nu dat we ons houden aan deze kaders. Daarbij roepen wij alle betrokken partijen op om bij de uitvoering voortvarend te werk te gaan en steeds de onderlinge dialoog te zoeken met onder meer eigenaren en ondernemers.

### Bedrijventerreinen

De cijfers en prognoses laten zien dat er in de omvang van de bedrijvigheid de komende jaren geen grote groei verwacht mag worden. Wat betreft de invulling van bedrijventerreinen willen wij voor de volgende periode de vraag agenderen of er ruimte is om in alle kernen van de gemeente bedrijventerreinen te behouden, of dat concentratie in bijvoorbeeld Haulerwijk en Oosterwolde op den duur gewenst is.

### ECOmunity-park

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn in het huidige tijdsgewricht steeds belangrijker. Het ECOMunity-park, als meest duurzame bedrijvenpark van Nederland, is het bedrijventerrein van de toekomst. Voor Ooststellingwerf is het dan ook van groot belang dat het ECOMunity-park gerealiseerd wordt. De CCO juicht deze ontwikkeling van harte toe en is bereid, waar gewenst, de initiatiefnemer en de gemeente te ondersteunen bij de verdere ontwikkeling en realisatie van dit project.

### Buitengebieden

Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. In dat kader brengen wij graag een aantal zaken onder de aandacht:

#### • Verbinden van belangen

Ooststellingwerf heeft een relatief grote landbouwsector (de agrarische sector is goed voor 9,8 % van de werkgelegenheid, landelijk is dat slechts 2,7 %). De landbouw is daarmee een belangrijke sector voor de gemeente, die met name in de buitengebieden een gewichtige rol speelt. Tegelijkertijd is het buitengebied ook het decor waarbinnen toerisme en recreatie zich grotendeels afspelen. Wij vinden het van belang dat de gemeente ernaar streeft de belangen van de landbouw en die van toerisme en recreatie met elkaar te verbinden.

#### • Herbestemming

Het is van groot belang dat er in het buitengebied van de gemeente Ooststellingwerf optimaal ruimte blijft bestaan voor de landbouw en dat er tegelijkertijd plek wordt gecreëerd voor passende economische activiteiten die in het buitengebied worden ontplooid. Flexibele herbestemming en hergebruik van agrarisch gebied/gebouwen voor bijvoorbeeld projecten of bedrijvigheid op het gebied van zorg, ICT of de creatieve sector, dienen daarom optimaal te worden gefaciliteerd. Daarbij is het natuurlijk essentieel dat het karakter van het buitengebied behouden blijft, zonder dat dit inhoudt dat alle nieuwe ontwikkelingen alleen binnen bestaande bebouwing kunnen worden gerealiseerd. Wij adviseren in dat licht de vormgeving en uitvoering van flexibel (her)gebruik te kaderen in een beeldkwaliteitsplan. Op die manier blijft het karakter van de omgeving ook op de langere termijn gewaarborgd, terwijl er toch optimaal ruimte wordt geboden voor flexibele invulling en nieuwe economische initiatieven.

#### • Digitale ontsluiting

Het is belangrijk oog te houden voor wonen in het buitengebied. Om het vestigings-



klimaat zo aantrekkelijk mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat de buitengebieden digitaal uitstekend ontsloten zijn. De aanleg van snel internet in het buitengebied is wat dat betreft een absolute must. De investeringsagenda 'Wurkje foar Fryslân' biedt aanknopingspunten om digitale ontsluiting als project op de agenda te zetten.

### Appelscha

Appelscha is het hart van toeristisch Ooststellingwerf. Zowel in de structuurvisie 2010 – 2030 als in de Streekagenda Zuidoost-Friesland wordt het grote toeristische potentieel van Appelscha onomwonden erkend. In onze vorige Toekomstvisie, daterend uit 2010, riepen wij op tot een grotere regierol voor de gemeente in de ontwikkeling van Appelscha. Die heeft de gemeente op zich genomen door het aanstellen van een projectleider op het gebied van ruimtelijke ordening. Op dat gebied is er in Appelscha de afgelopen jaren dan ook een aantal mooie resultaten geboekt.

Echter, investeringen in ruimtelijke ordening alleen zijn niet genoeg. In de praktijk is vooral op het gebied van samenwerking en de ontwikkeling van gastheerschap en ondernemerschap nog niet voldoende verbeterd in Appelscha. In de uitvoering van beleid constateren wij een aarzelende houding van alle betrokken partijen. De CCO vraagt de gemeente opnieuw nog meer de initiatiefrol op zich te nemen in de ontwikkeling van het gebied. Wij gaan hier in de paragraaf "Toerisme en Recreatie" verder op in.

### Aanbesteden

De gemeente is een belangrijke (potentiële) opdrachtgever voor het bedrijfsleven. Elke overheidsopdracht die lokaal neerslaat, komt ten goede van de lokale economie. Wij roepen de gemeente dan ook op om het lokale bedrijfsleven een eerlijke kans te geven bij het meedingen naar overheidsopdrachten, door "ondernemersvriendelijk" aan te besteden. Transparant, duidelijk inkoopbeleid en een eerlijke kans voor het regionale bedrijfsleven: dat is waar op moet worden ingezet.

Met het nieuwe gezamenlijke concept-inkoopbeleid van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (het OWO-verband) laat het college zien dat er op bestuurlijk niveau een duidelijke intentie bestaat om waar mogelijk meer en beter lokaal en regionaal aan te besteden. De CCO dringt er bij het college op aan om er op toe te zien dat voorgenomen beleid in de praktijk goed wordt uitgevoerd en dat dit ook wordt gemonitord. De invulling van SROI in het nieuwe inkoopbeleid vraagt in de uitwerking nog extra aandacht. Wij zijn uiteraard bereid om mee te denken over een eenduidige invulling van het SROI-vraagstuk.

### Actieplan Ondernemersvriendelijk Aanbesteden

In 2012 is het Actieplan Ondernemersvriendelijk Aanbesteden opgesteld.<sup>3</sup> Dit plan biedt opdrachtgevers handzame richtlijnen voor een mkb-vriendelijk aanbestedingsbeleid en is inmiddels door diverse gemeenten, waterschappen en onderwijsinstellingen ondertekend. Wij vragen de gemeente Ooststellingwerf dit Actieplan Ondernemersvriendelijk Aanbesteden te ondertekenen en zo in samenwerking met het verenigd bedrijfsleven verder te werken aan een lokaal aanbestedingsbeleid dat optimaal toegankelijk is voor het regionale mkb.

### Toerisme en Recreatie

In het hoofdstuk "Relevante Trends en Ontwikkelingen" is kort aangegeven welke trends er spelen in de sector Toerisme en Recreatie. Deze ontwikkelingen – een veeleisender consument, meer aandacht voor beleving en gastheerschap, meer aandacht voor de prijs-kwaliteitverhouding van aanbieders en de invloed van sociale media – nopen nu, meer dan ooit, tot het maken van een kwaliteitsslag in het recreatieaanbod en het omgaan met toeristen en toerisme in Ooststellingwerf.

Daarin ligt voor een belangrijk deel een taak voor het bedrijfsleven. Er is dringend behoefte aan nieuw elan bij ondernemers, aan vernieuwing en aan betere, intensievere onderlinge samenwerking. Door een aantal jaren van stilstand in beleid en de uitvoering daarvan, is het enthousiasme bij ondernemers weggeëbd. De gemeente zou daarom naar onze mening de ontwikkeling van Appelscha als nieuw toeristisch concept moeten faciliteren door een (part-time)projectleider aan te stellen (vergelijk het ECOMunity-park) die zich niet zozeer bezighoudt met ruimtelijke ordening, maar iemand die vanuit inhoudelijke toeristische ontwikkelingskennis verbindingen kan leggen en belanghebbende partijen (eigenaren en huidige en nieuwe ondernemers) kan stimuleren en motiveren, en daarmee ook de gedrevenheid van ondernemers uit Appelscha opnieuw aanwakkeren. Daarin treedt de CCO graag op als klankbord.

Een van de trends in toerisme laat zien dat bezoekers steeds meer zullen kiezen voor een recreatiegebied als een uitvalsbasis van waaruit zij dagtripjes naar keuze willen ondernemen. Daarbij wordt heel bewust een keuze gemaakt voor bepaalde bedrijven en wordt de kwaliteit van de individuele ondernemer steeds belangrijker. Met een overall toeristisch concept waarbij ondernemers de handen ineen slaan, biedt Appelscha volop kansen voor een passend aanbod voor de toerist van nu.

<sup>3</sup> Het actieplan Aanbesteden is een initiatief van VNO-NCW Noord, MKB-Nederland Noord en Bouwend Nederland Regio Noord.

Wij staan in dit licht positief tegenover het ontwerpbestemmingsplan "Appelscha Hoog". Deze investering in het dagrecreatieaanbod in Appelscha zet erop in meer bezoekers naar het gebied te trekken; wij juichen het toe dat dergelijke investeringen in aanbod worden gedaan. Bij de beslissing tot aankoop van gronden is bovendien overlegd met geïnteresseerde recreatieondernemers, waardoor op voorhand draagvlak gecreëerd wordt. Wij adviseren deze lijn in samenwerking voort te zetten bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit bestemmingsplan.

In Appelscha geldt: het geheel is meer dan de som der delen. Landscaping (uiterlijk van de omgeving, voorzieningen, aanrijroutes, etc.) en individueel ondernemerschap moeten een hoog kwaliteitsniveau hebben en met elkaar in balans zijn. Op beide vlakken staan we in Appelscha voor flinke uitdagingen. Vast staat: het een zal niet slagen zonder het ander.

Wij zijn van harte bereid om onze input en visie te geven op de mogelijke aanpak van Appelscha, om eraan bij te dragen dat toeristisch Appelscha opnieuw op een positieve manier op de kaart wordt gezet.

### **Faciliteren en investeren**

Naast de duidelijke taak die er voor ondernemers ligt in het vernieuwen van ondernemerschap en gastheerschap, willen wij ook een beleidsmatig vraagstuk benoemen. In de langetermijnvisie voor Appelscha zullen ook keuzes moeten worden gemaakt met betrekking tot de spreiding van voorzieningen en bedrijventerreinen. In het licht van eerder genoemde trends en ontwikkelingen worden twee vragen relevant:

- Is er in de toekomst ruimte voor meerdere voorzieningen, zoals bijvoorbeeld zwembaden, binnen de gemeente of is het beter dergelijke zaken te beperken tot één van de kernen (Appelscha)?
- Hetzelfde geldt voor bedrijventerreinen: is het, met het oog op het toeristisch potentieel van Appelscha, houdbaar om een bedrijventerrein in deze kern in stand te houden?

Duidelijke keuzes en een voortvarende, energieke ontwikkeling en uitvoering van beleid zullen ook het enthousiasme van ondernemers in Appelscha opnieuw doen opbloeien.

### **Woningbouw**

Op het gebied van woningbouw is een actualisering van het beleid nodig. In 2011 is het gemeentelijke Woonplan 2011 - 2020 vastgesteld. In 2013 zijn prognoses

uitgebracht wat betreft de ontwikkeling van de bevolking en het aantal huishoudens. Voor de periode tot 2020 wordt voor Ooststellingwerf een daling van inwoners en het aantal huishoudens voorzien. Deze daling zet in de periode 2020 - 2030 versterkt door.

Daarnaast is de situatie rond de woningbouwcorporaties veranderd. De financiële speelruimte van de corporaties is verslechterd, onder andere als gevolg van de verhuurdersheffing. Voor Ooststellingwerf betekent dit dat de corporatie heeft aangegeven zich terug te trekken uit de kleinere kernen door huurwoningen af te stoten. Er zijn echter signalen dat er wel degelijk vraag bestaat naar huurwoningen in de lagere prijs categorie. Wij adviseren dit nader te onderzoeken.

Kortom, ook voor Ooststellingwerf staat niet de kwantitatieve uitbreiding centraal, maar de kwalitatieve aanpassing van de woningvoorraad. In de provincie is hiervoor onder de titel "Fan mear nei better" een projectmatige aanpak opgezet. Wij gaan er vanuit dat de gemeente hierbij betrokken is. Wij zouden graag mee willen bekijken of het mogelijk is om een vergelijkbare aanpak in Ooststellingwerf te realiseren. We zien hierbij goede mogelijkheden om aan te sluiten bij landelijke energieprogramma's zoals het Energieakkoord. Concreet stellen wij voor dat gemeente en bedrijfsleven gezamenlijk initiatief nemen rondom het thema energiebesparing, om zo de aansluiting te zoeken met investeringsprogramma's op het gebied van (ver)nieuwbouw en energiezuinig wonen.

### **Arbeidsmarkt**

Het landelijke arbeidsmarktbeleid is volop in beweging. Hoe regelingen als de Participatiewet en de daarmee samenhangende Quotumregeling uiteindelijk lokaal neer slaan is nog niet voldoende uitgekristalliseerd. Wat duidelijk is, is dat arbeidsbemiddeling steeds verder uit de gemeente en regio weg is geraakt. Arbeidsmarkt vraagstukken worden op provinciaal niveau opgepakt door Arbeidsmarktregio Fryslân. Het UWV trekt zich steeds verder terug en werkgevers en werkzoekenden zijn in toenemende mate afhankelijk van commerciële partijen zoals uitzendbureaus.

Wij benadrukken dat een goede benadering van werkgevers rondom arbeidsmarkt vraagstukken gekenmerkt wordt door lokaal maatwerk. Dat lokale beleid moet vervolgens stevig verankerd zijn in de regionale context. De CCO ziet daarin een actieve rol voor het verenigd bedrijfsleven en is graag bereid om een bijdrage te leveren aan het arbeidsmarkt vraagstuk door actief verbindingen te leggen en het eigen netwerk aan te bieden. Voor werkgevers staan daarbij de volgende punten voorop:

- Er moet inzicht zijn in het functioneren van de werkzoekende;
- De persoonlijke problematiek moet goed in beeld zijn;
- De ondernemer moet administratief worden ontzorgd;
- Er mag voor de ondernemer geen ziekterisico zijn;
- Het reguliere werk moet kunnen doorgaan.

Ervaringen elders laten zien dat een persoonlijke ondernemersbenadering veruit het effectiefst is. In zekere zin sluit dit aan bij de bezoeken die vanuit het college en betrokken ambtelijke afdelingen aan individuele bedrijven worden gebracht. Goede samenwerking tussen de afdelingen die actief zijn op het terrein van werk en inkomen en op het terrein van economie en bedrijfscontacten is noodzakelijk. Kortom, wij pleiten voor de uitvoering van een lokale arbeidsbemiddeling vanuit de gemeente. Daarbij is een verbinding tussen de gemeente Ooststellingwerf en Arbeidsmarktregio Fryslân vanzelfsprekend essentieel.

### Relatie overheid – bedrijfsleven

In de samenwerking tussen gemeentelijke overheid en het (georganiseerde) bedrijfsleven zijn de afgelopen jaren grote stappen gezet. Wij benadrukken dat de relatie tussen overheid en bedrijfsleven zich lokaal in positieve richting heeft ontwikkeld, wat bijdraagt aan een goed ondernemersklimaat. Met name in het licht van de veranderende rol van de overheid is het cruciaal dat ondernemers continu worden betrokken bij besluitvorming die ondernemersactiviteiten raakt. Zo kan de bij ondernemers aanwezige kennis worden ingezet en wordt een breder draagvlak voor en betrokkenheid bij besluiten gerealiseerd.

We zijn op de goede weg. Maar wat goed is, kan altijd nog beter. Op het gebied van communicatie kan nog een verdere verbeterslag in het contact tussen het verenigd bedrijfsleven en gemeente gemaakt worden. Hiermee wordt met name bedoeld dat er eerder gecommuniceerd kan worden over voorgenomen beleid en besluitvorming en dat er pro-actiever richting het bedrijfsleven geïnformeerd kan worden over de actuele stand van zaken rondom de uitvoering van beleid.

Met betrekking tot de dienstverlening aan individuele ondernemers, bijvoorbeeld als het gaat om het aanvragen van een vergunning, is vooral voor ondernemers die bekend zijn met de betreffende processen sprake van een adequate en snelle dienstverlening. Wanneer men minder ervaren is, leiden ambtelijke processen regelmatig tot misverstanden en vertragingen. Ook hier kan pro-actieve, heldere communicatie tot verbetering leiden.

De CCO adviseert de gemeente het "Onderzoek Regeldruk" van MKB-Nederland als hulpmiddel bij het optimaliseren van deze processen in te zetten. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kan een aantal verbeterpunten worden benoemd in het proces van vergunningverlening, bijvoorbeeld door vergunningen te schrappen en te vervangen door algemene regels conform de model-APV van de VNG.

### Bestuurskracht en gemeentelijke herindeling

In Nederland speelt op veel plaatsen een discussie over bestuurlijke herindeling. Zowel op het niveau van provincies als gemeenten is dit aan de orde, zo ook in Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland.

De CCO pleit voor een sterke gemeentelijke overheid. De gemeente is de overheid die het meest direct in verbinding staat met burgers en ondernemers. Op veel beleids-terreinen is de gemeente relevant voor het vestigingsklimaat.

Discussies over gemeentelijk herindeling zijn vaak sterk emotioneel beladen. Toch is het belangrijk feitelijk te kijken naar de elementen die spelen bij een gemeentelijke herindeling. Voor het bedrijfsleven zijn volgende zaken van belang:

- Bereikbaarheid en toegankelijkheid
- Betrouwbaarheid, duidelijkheid en daadkracht
- Gevoel voor het bedrijfsleven
- Goede en snelle dienstverlening
- Een samenhangende agenda

De praktijk laat zien dat herindelingsdiscussies verlamrend kunnen werken. Juist in een tijd waarin er heel veel op de gemeente afkomt, is versterking van de gemeentelijke bestuurskracht nodig. Wij steunen de samenwerking tussen de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland.

Bij de samenwerking die er is, kan de discussie over herindeling overigens niet worden genegeerd. De kans is reëel dat de intensivering van de samenwerking tussen de OWO-gemeenten uiteindelijk zou kunnen leiden tot een fusie. In de aanloop daarnaar toe is het wenselijk om nu al in kaart te brengen welke gezamenlijke agenda de drie gemeenten hebben. De CCO pleit ervoor om in de komende collegeperiode te ontwikkelen naar een regionaal economisch overleg tussen de drie gemeenten en de ondernemersverenigingen uit deze gemeenten.

## Samenvattend

Het bestuur van Ooststellingwerf heeft de afgelopen jaren in toenemende mate laten zien dat zij het belang ziet van goede samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. Het Masterplan Centrum – Venekoten Noord is een mooi voorbeeld van een langetermijn-plan dat getuigt van visie en realisme. Realisatie van de doelen van het Masterplan vereist een flexibele samenwerking tussen betrokken partijen, waarbij bedrijfsleven en overheid gezamenlijk de stip op de horizon niet uit het oog verliezen en tegelijkertijd in staat zijn snel te schakelen. Wij spreken de hoop uit dat deze manier van werken de standaard wordt.

In het licht van de noodzaak tot verdere samenwerking binnen OWO-verband - en de mogelijk daaruit voortvloeiende gemeentelijke herindeling – vinden wij het van belang om in de komende collegeperiode te komen tot een (voorlopig jaarlijks) gezamenlijk bestuurlijk overleg tussen de colleges en de belanghebbende ondernemersverenigingen van de OWO-gemeentes.

In het maken van beleid en de uitvoering ervan, is wat ons betreft het devies: samen keuzes maken, samen achter gemaakte keuzes staan, samen afmaken waaraan begonnen wordt en tijdig communiceren.

Kortom:

**Samen** koers houden

## Samenstelling begeleidingscommissie en klankbordgroep

### De klankbordgroep bestond uit:

Jeep Dijkstra  
Roelof Hamster  
Douwine ten Wolde  
Ben Muijselaar  
Ate Buitenveld  
Marten Visser  
Ale Kort  
Jan Bos  
Thea Eringa

### De begeleidingscommissie bestond uit:

Jeep Dijkstra  
Roelof Hamster  
Ben Muijselaar  
Johan Elsenaar

## Bronvermelding

- Ontwerp-masterplan Centrum – Venekoten Noord (zoals gepubliceerd op de website van de gemeente, laatst geraadpleegd op 20 januari 2014)
- Streekagenda Zuidoost-Friesland (zoals gepubliceerd op <http://www.fryslan.nl/3705/zuidoost-fryslan/>, laatst geraadpleegd op 20 januari 2014)
- Werkje foar Fryslân (zoals gepubliceerd op <http://www.fryslan.nl/7625/werkje-foar-fryslan-nuon-reserve/>, laatst geraadpleegd op 20 januari 2014)
- Noorderzine 2013 – “Kijk op de Noordertoekomst, een co-creatieve verkenning van de toekomst van Noord-Nederland”, een uitgave van NOORDERVISIE 2040.
- Woonplan Ooststellingwerf (zoals gepubliceerd op [https://secure.ooststellingwerf.nl/wonen/woonplan-2011-2020\\_3389/](https://secure.ooststellingwerf.nl/wonen/woonplan-2011-2020_3389/), laatst geraadpleegd op 24 februari 2014)
- Cijfermateriaal economie Ooststellingwerf: Kamer van Koophandel Noord-Nederland



COMMERCIËLE CLUB OOSTSTELLINGWERF

Commerciële Club Ooststellingwerf  
Postbus 152  
8530 AD Oosterwolde

[www.ccooststellingwerf.nl](http://www.ccooststellingwerf.nl)  
[info@ccooststellingwerf.nl](mailto:info@ccooststellingwerf.nl)

Contactpersoon: J. Dijkstra  
Telefoon: (0516) 51 46 25



**SAMEN** KOERS HOUDEN



Deze brochure is digitaal gedrukt op 100% gerecycled papier in een minimale oplage en is ook online te bekijken op [www.ccooststellingwerf.nl/toekomstvisie](http://www.ccooststellingwerf.nl/toekomstvisie)